

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 196/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Advokátska kancelária Ivan Syrový, s.r.o., Kadnárova 83, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1CdoR/5/2024 z 25. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania v konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Žiada priznanie finančného zadosťučinenia a náhradu trov konania.

2. Rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej aj „súd prvej inštancie“) č. k. 8P/6/2016-2013 z 8. februára 2023 potvrdeného rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13CoP/18/2023 z 29. novembra 2023 bola maloletá dcéra sťažovateľky zverená do osobnej starostlivosti otca a sťažovateľke bola uložená povinnosť platiť na výživu maloletej výživné vo výške 30 % zo životného minima. Styk sťažovateľky s maloletou súd neupravil a rodičom zároveň uložil povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu. Pri zmene výchovného prostredia maloletej súd vychádzal z § 25 ods. 4 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, keď považoval za preukázané, že sťažovateľka neumožňovala otcovi sa s maloletou stykať ani akokoľvek komunikovať. Okrem toho sa v konaní objavilo u sťažovateľky podozrenie na prítomnosť Münchhausenovho syndrómu by proxy (t. j. predstieranie

zdravotných problémov u osoby, ktorá je v závislej pozícii voči osobe, ktorá pre tieto problémy vyhľadáva zdravotnú starostlivosť), ktoré nevyvrátila, hoci bolo práve na tento účel nariadené znalecké dokazovanie, ktorého sa však odmietla zúčastniť. Ďalším dôvodom zverenia maloletej do osobnej starostlivosti otca bolo to, že správanie sa matky, ktorá nerešpektuje súdne rozhodnutia, resp. pravidlá správania sa upravené v zákonných predpisoch, nie je možné považovať za vzor, akým by sa maloletá mala v budúcnosti sama správať.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Uviedla, že súdy pojednávali a vykonávali dokazovanie v jej neprítomnosti bez splnenia zákonných podmienok. Ďalej namietala aj predčasnosť, zmätočnosť a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, vylúčenie kolízneho opatrovníka a rozhodovanie vo veci vylúčeným sudcom. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, keďže smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, pričom nezistil existenciu namietaných vád.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Proti napadnutému uzneseniu o odmietnutí dovolania sťažovateľka podala sťažnosť, v ktorej namieta, že najvyšší súd sa nedostatočne vysporiadal s jej rozsiahlou dovolacou argumentáciou. V dovolaní [dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP] namietala zaujatosť konajúceho sudcu, ktorý mal byť z konania vylúčený pre podanie trestného oznámenia na sťažovateľku. V ňom podľa sťažovateľky nepravdivo poukázal na to, že trpí Münchhausenovým syndromom by proxy, ktorý predstavuje zvláštnu formu týrania dieťaťa. Uvedené tvrdenie bolo podľa tvrdenia sťažovateľky vyvrátené znaleckým posudkom č. 6/2019 z 1. apríla 2019. Argument odvolacieho súdu a dovolacieho súdu o povinnosti sudcu podať trestné oznámenie spochybňuje tým, že nikto iný (kolízny opatrovník, prokurátor) trestné oznámenie na sťažovateľku nepodal. Ďalej uvádza, že ani s ostatnými námietkami (pojednávanie v jej neprítomnosti bez splnenia zákonných podmienok a konanie vylúčeného kolízneho opatrovníka) sa dovolací súd nevysporiadal. Z napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, ako a či vôbec zohľadnil argumenty sťažovateľky. Takýto postup súdu predstavuje zmätočnosť, nepreskúmateľnosť a nezákonnosť rozhodnutia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania vydaným v konaní o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletej, v ktorom došlo k zmene výchovného prostredia maloletej jej zverením do výlučnej osobnej starostlivosti otca. Nosnú sťažnostnú námietku predstavuje odôvodnenie napadnutého uznesenia, v ktorom absentuje poskytnutie riadnych odpovedí na vady zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu nastolené v dovolaní sťažovateľky.

6. Ústavný súd hneď v úvode uvádza, že sťažovateľka k ústavnej sťažnosti nepripojila kópiu právoplatného uznesenia najvyššieho súdu napadnutého ústavnou sťažnosťou tak, ako jej to ukladá § 123 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Uvedený

nedostatok ústavný súd vyriešil postupom podľa § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde podaním žiadosti okresnému súdu o zaslanie rozsudku súdu prvej inštancie z 8. februára 2023, rozsudku odvolacieho súdu napadnutého dovolaním z 29. novembra 2023 a napokon aj ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Tento postup (na rozdiel od postupu predpokladaného v § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ktorým by mohol požadovať len doručenie napadnutého uznesenia) umožňuje ústavnému súdu efektívne preskúmanie ústavnosti samotného mimosporového súdneho konania a v rámci neho ústavnú súladnosť procesného odmietnutia daného opravného prostriedku.

7. Z obsahu napadnutého uznesenia vyplýva, že dovolací súd sa v rámci vady uvedenej v § 420 písm. f) CSP stotožnil so závermi konajúcich súdov, preto konštatoval, že sťažovateľka túto vadu zmätočnosti namietala neoprávnene (bod 15). Pokiaľ ide o vadu konania uvedenú v § 420 písm. e) CSP, rovnako poukázal na správnosť a výstižnosť dôvodov súdov oboch stupňov (bod 22). Ústavný súd po oboznámení sa s napadnutým uznesením najvyššieho súdu konštatuje, že tomuto uzneseniu chýba pregnantné zhodnotenie sťažovateľkinej sťažnostnej argumentácie. Argumentačná rovina napadnutého uznesenia je veľmi plytká a bližšie sa nezaoberá dovolacou argumentáciou, resp. neprejavuje hlbší záujem o jej autentické porozumenie.

8. Keďže najvyšší súd „vystaval“ odôvodnenie svojho rozhodnutia na stotožnení sa s argumentáciou súdov nižšieho stupňa, ústavný súd v rámci prieskumu ústavnosti posudzovaného konania upriamil svoju pozornosť na odôvodnenie rozhodnutí týchto súdov, a to optikou uplatnených sťažnostných námietok, ktoré sa obsahovo prelínajú s dovolacími námietkami.

8.1. Pokiaľ ide o namietané závery konajúcich súdov týkajúce sa tak (i) vylúčenia spojitosti medzi podnetom na trestné stíhanie sťažovateľky zo strany konajúceho sudcu a jeho možnou nestrannosťou (bod 14 rozsudku krajského súdu, bod 22 uznesenia najvyššieho súdu) či (ii) neprihliadania na žiadosti sťažovateľky o odročenie pojednávania pre zlý zdravotný stav, na čo bola už skôr výslovne upozornená v konaní pred súdom prvej inštancie, ktorým súd sledoval elimináciu jej obštrukčného prístupu (bod 52 rozsudku okresného súdu, bod 15 rozsudku krajského súdu), sú tieto podľa názoru ústavného súdu s prihliadnutím na okolnosti danej veci správne a ústavné udržateľné.

8.2. Sťažovateľka v dovolaní taktiež prezentovala pochybnosti o nestrannosti ustanoveného kolízneho opatrovníka – Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica z dôvodu trvalého pobytu otca maloletej v Banskej Bystrici, pre ktoré požadovala ustanovenie kolízneho opatrovníka mimo územia banskobystrického kraja. Ústavný súd je toho názoru, že namietaná „pravdepodobnosť priameho kontaktu“ otca na tohto kolízneho opatrovníka je argumentáciou abstraktnou a nepreukazuje, že „len“ zhoda v okrese, v ktorom sa nachádza sídlo kolízneho opatrovníka a trvalý pobyt otca predstavuje takú vzájomnú prepojenosť, ktorá by bola spôsobilá vyvolať kvalifikované zdanie, že kolízny opatrovník nebude konať nestranne alebo nezaujato. K tomu, aby bol v takomto prípade dôvod na vylúčenie kolízneho opatrovníka je nevyhnutná existencia ďalších relevantných okolností, ktoré by vzťah kolízneho opatrovníka k veci alebo účastníkom konania zmenili natoľko, že by z neho bolo možné vyvodiť legitímne pochybnosti o jeho nestrannosti. Na takúto relevantnú okolnosť poukazuje aj samotná sťažovateľka na vlastnom príklade odvolaného (pôvodne ustanoveného) kolízneho opatrovníka Úradu práce, sociálnych vecí

a rodiny Zvolen, ktorým bol pomer vedúceho oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí k otcovi maloletej.

9. Odhliadnuc od posudzovaného procesnoprávneho rozmeru mimosporového procesného konania, voči ktorému nemožno mať žiadne výhrady, ústavný súd taktiež zachytil, že podstatné a rozhodujúce vecné dôvody zmeny výchovného prostredia maloletej sú podrobne, zrozumiteľne a zmysluplne vysvetlené v bodoch 64 až 66 prvostupňového rozsudku, s ktorými sa celom rozsahu stotožnil aj odvolací súd (por. bod 10).

10. Vzhľadom na argumentáciu sťažovateľky v ústavnej sťažnosti sa ústavný súd v individuálnych okolnostiach prejednávanej veci rozhodol uplatniť princíp racionality, ktorý prehodnocuje reálne dopady porušenia procesných práv na postavenie sťažovateľky (v tomto prípade nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu) na ochranu jej základných práv a slobôd. Ústavný súd teda vážil na jednej strane najvyšším súdom opomenutú sťažovateľkinu argumentáciu (pozri bod 7 tohto uznesenia, pozn.) a na strane druhej ju vyvažoval úvahou, či by odstránenie procesného nedostatku riadneho odôvodnenia mohlo v sťažovateľkinej veci viesť k inému výsledku (m. m I. ÚS 68/2022, I. ÚS 12/2022, I. ÚS 536/2024). V prejednávanej veci dospel k záveru, že pomyselné misky váh výnimočne prevážil princíp racionality a celkové individuálne okolnosti veci. Preto sťažovateľkine argumenty posúdil sám, ktoré v súhrne vyhodnotil ako nedôvodné. Ústavný súd podotýka, že nepovažoval za hospodárne zrušiť uznesenie najvyššieho súdu len z dôvodu doplnenia odôvodnenia, ak výrok napadnutého uznesenia (odmietnutie dovolania) považuje za správny.

11. Vzhľadom na všetky dosiaľ uvedené skutočnosti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu